

Σοσιαλισμός ή βαρβαρότητα.

του Γιώργου Ν. Παπαθανασόπουλου.

Έκπληξη προκάλεσε το σύνθημα «Σοσιαλισμός ή βαρβαρότητα», που επέλεξε ο Γενικός Γραμματέας του ΚΚΕ Δημήτρης Κουτσούμπας για την πρωτομαγιά. Αν ζούσε ο Κορνήλιος Καστοριάδης θα διαμαρτυρόταν εντόνως. Κατά την άποψη του αείμνηστου Έλληνα διανοούμενου ως «βαρβαρότητα» θεωρούσε τα δόγματα του ΚΚΕ. Να σημειωθεί πως και ο «σοσιαλισμός» που πρέσβευε δεν είχε σχέση με αυτόν του ΠΑΣΟΚ, ή του ΣΥΡΙΖΑ.

Το «Σοσιαλισμός ή βαρβαρότητα» ήταν μια αριστερή επαναστατική οργάνωση, που ο Καστοριάδης ήταν εκ των ιδρυτών στη Γαλλία το 1948, και το 1949 εκδόθηκε το ομώνυμο περιοδικό έκφρασης και ανταλλαγής ιδεών. Από το 1949 κατηγόρησε τη σταλινική Ρωσία ότι οι εργάτες στα εργοστάσια «χρησιμοποιούνται όπως σε ένα φασιστικό κράτος, το σύστημα τους μεταμορφώνει πλήρως σε εξαρτήματα των μηχανών και εργαλεία της παραγωγής». (“Socialisme ou Barbarie, La societe bureaucratique 2”, Union Generale d’ Editions, Paris, 1973, p. 13).

Είναι χαρακτηριστικό ότι στην ερώτηση της συναδέλφου Τέτας Παπαδοπούλου «Υπήρξατε ο εμπυχωτής του θεωρητικού περιοδικού «Σοσιαλισμός ή βαρβαρότητα», που είναι σημείο αναφοράς μιας εποχής. Σήμερα θα χρησιμοποιούσατε τη διάζευξη “σοσιαλισμός ή βαρβαρότητα;” » ο Καστοριάδης απάντησε:

«Για λόγους ιστορικούς δεν χρησιμοποιώ πλέον τον όρο “σοσιαλισμός”. Ο όρος αυτός έχει ανεπανόρθωτα εκπορνευτεί από τους κομμουνιστές, τους σοσιαλιστές, τους σοσιαλδημοκράτες, κ.α. Στο άκουσμά του και μόνον ακόμη και καλόπιστοι άνθρωποι γυρίζουν την πλάτη τους. Προτιμώ τη διάζευξη “αυτονομία ή βαρβαρότητα”». («Του Κορνήλιου Καστοριάδη “Είμαστε υπεύθυνοι για την ιστορία μας ” – Συνεντεύξεις, Μεταφράσεις, Επιμέλεια: Τέτα Παπαδοπούλου», Εκδ. «Πόλις», 3^η Έκδοση, σελ. 20).

Μπορεί, το 1989 να κατάρρευσε και να χρεοκόπησε οριστικά ο μαρξισμός – λενινισμός, στη Δύση, αλλά ο Καστοριάδης από το 1959 είχε γράψει, ότι μια έστω ατελής δημοκρατία είναι σαφώς καλύτερη από τον ολοκληρωτισμό, χωρίς πάντως να επαινέσει τον καπιταλισμό. Από τότε είχε πει ότι «το πρόβλημα στις δυτικές ανεπτυγμένες κοινωνίες δεν είναι το οικονομικό, δεν είναι η σχετική ή η απόλυτη απαθλίωση του προλεταριάτου, αλλά είναι πρόβλημα ελευθερίας, δηλαδή κατά πόσον οι άνθρωποι είναι ελεύθεροι στην καθημερινή τους ζωή, στην οικογένεια, στην εκπαίδευση κ.λπ.» (Αυτ. σελ. 46-47).

Σε μιαν άλλη του συνέντευξη ο Κορνήλιος Καστοριάδης είχε πει ότι το δυτικό σύστημα ζωής και το αποτέλεσμα μιας ορισμένης εξέλιξης του καπιταλισμού προκαλεί την ιδιωτικοποίηση των ανθρώπων, την απάθεια, τον κυνισμό τους. Είναι ένας κύκλος ζωής, που οι άνθρωποι «εισπράττουν, καταναλώνουν και αποχαυνώνονται μπρος στην τηλεόραση, το σύστημα λειτουργεί και μπορεί να τους δώσει και μια δεύτερη τηλεόραση και οι άνθρωποι να αποχαυνώνονται ακόμη περισσότερο»...

Αν σκεφθεί κανείς ότι στην εξέλιξη του ο άκρατος καπιταλισμός οδήγησε στον κορωνοϊό, σε μια παγκόσμια ανικανότητα άμεσης αντιμετώπισης του και σε μια παγκόσμια ύφεση με τραγικές επιπτώσεις σε εργοδότες και εργαζομένους, αν σκεφθεί πως δημιουργεί πρώτιστα καταναλωτές και όχι πολίτες και αν σκεφθεί ότι η πρώτη, με απόσταση, σε τηλεθέαση, εκπομπή είναι ...μαγειρικής, τότε αντιλαμβάνεται πόσο δίκιο έχει ο Καστοριάδης.-